

מסורת הש"ס

[[] ^א []] גיטין לז. (ג. נסוטה יז: לשל טו: וס"ג, ג) (דף י"א, ד) [נשי גיטין מד, ט) (דברים טו, י) (ג'לשהלא, י) נ"י כ"י, (ח) [נשי מוס' שבת לז: ד"ה אלא פניו וכו'],

מוסף רש"י

וכן בעל חוב שהוציא שטר חוב ואין עמו פרוחבול. דנשעין הוי לי ואנז עסקין, דלי ללו הכי זריכא למימר דשביעת משמעת (גיטין לז).

תוספות ר"ד

דקאמר מלוה וכוון שחב לאחריו וכדרי"ג דארי"ג מנין לנושה וכי אלאמא כל היכא דהוה חייב לאחרים וליכא גביה מהיכא דפרע אין הודאתו הודאה והא גמי דכוותיה ואינם נראין דבריו בדודאי מנתי" (הנתי) הויה אלא בדלא כתב לה בעל האמנות אבל כתב לה בעל האמנות את תנן ברישא דמתי"ג כתב לה נדר ושבועה א"ל וליורישו ולבאים ברושתי עליך ועי' וכו' ובאים ברושתי הם הלקוחות שקנו נכסיו והאשה רוצה להפרע מהן אלאמא בכלהו קסבר תנא דמתי"ג נאמנות וכוון דאמר דאסימיע מההוא דרי"ג [א"ר] לא הוה שיעתא כלל דהתם שטר כתוב וחתום שפיר הוא דאמר שטר אמנה הוא אמרי' דלמא קנויאי האור דעבדי משום דכתיב לאסרוי לאותן אחריים שחב להו בלא אכא דמעיקרא אתני ביהוה וכתב לה נאמנות ועדיין לא זכיה נכסי' ללקוחות מאי קנויאי שייך הכא הלכך תנאו קיים וגביא מינייהו בלא שבועה כדסבר תנא דמתי"ג, ורי"ח ז"ל כתב כזה שתי לשונות הראשון הולך הכל כדברי ובלשון השני אמר ר"א האב יכול להפקיע שבועת היתומים וא"י להפקיע שבועת הלקוחות ומעשים בכל יום שכן נאמר בפרקי' מן המשופרים שיש להן נאמנות אלא בשבועה: ואינו ג"ל לשון זה דר"ש ללקוחות דמתי"ג בין לירושין בין ללקוחות דהאי תנן ולבאים ברשותו לא מצינ' לפרושי' אלא ללקוחות הכי מפרש להו בחוספ' הילכך אליבא דתנא דמתי"ג בכלהו מהני תנאה בין לירושין בין ללקוחות כדתי' רישא וסיפא דתני אינה נפרעת אלא בשבועה אבל בדלא כתב לה נאמנות אבל מיהו אבא שאול פליג על תנא דמתי"ג ואמר איצ"ג דכי הו' נאמנות ומאי דתי' גבי למיבין בלא שבועה אפ"ה אור רבנן הבא ליפרע מנכ"י וכי ושוש תנאי לא מהני גבי וירושין וכבר איפסקא הלכה כא"ש ולא כמתני'. וז"ל דכי היכי דאמר אבא שאול גבי וירושין ה"ג סבר גבי ללקוחות דכי היכא דאמר רבנן הבא ליפרע מנכ"י וכו', ולא מהני לה בזה תנאה ה"ג גבי ללקוחות דטעמא דהא אתא להו כ"ש"ו שהבנסיס בידו וברשותו מהני להו תנאה אבל אחרי שיצאו מרשותו ונכנסו לרשות הירושין או לרשות הלקוחות לא מהני לה תנאה ואפילו קנו מיני' כדפרשתי לעיל: אגיא בתרופתא (כ' פ"ג מ"ש נכסים

^[א] ז"ל בתרופתא פ"ג מי מתת מנכסי' יתומים א"ל מן הקטנים.
^[ב] נראה דל"י אלא אפילו אי הוי פליג לתלמודא דידן נמי לא קיי"ל אלא בתלמודא דידן.

הכותב לאשתו פרק תשיעי בתובות

גובה כסותסה. ואינו יכול לטעון פרעתיך והחזרת לי שטר כתובתיך וקרעתיו משום דתנאי כתובה מעשה ז"ד הוא. ומהכל נפקא לן בז"מ^(א) הטוען אחר מעשה ז"ד לא אמר כלום מ"ט כל מעשה ז"ד כמאן דנקיט שטרא דמי: **אנז גטי**. שלא הוצאתיו עליו לגבות כתובתי על

ידו דמתנן גובה כתובתה ולא קרעוהו

ז"ד אלא אנז ממני: והוא **אומר אנז שוכרי**. כבר הוצאתו בז"ד ואמרת אנז שטר כתובתי וגזו ז"ד הכתובה על פי הגט וקרעוהו ולי נכתז שוכר על הכתובה שאס תוליא עוד על יורשי שטר הכתובה ותצואי לגבות מנח אלמנות לומר לא נתגרשתי ולא נפרעתי יהיה השוכר לעד ואנז הימני: וכן **ז"ח שהולא שטר חוב**. אחר שביעת ואין עמו פרוחבול זה אומר השמיטמו שביעת וזה אומר פרוחבול היה לי שלא ששמיטנו שביעת ואנז: **הרי אלו לא יפרעו**. חיישי' שמא כבר גבתה בגט וזה השמיטמו שביעת: **מן הסכנה**. שגורו עוזדי כוכבים על המלות והיו יראים לשמור גיטין^(ב) ומשקיצילתו שורפתו וכן מפרש בפרק השולח גט (דף לז:): הלל התקין פרוחבול כדי שלא תשטמ שביעת שמוסר שטרותיו לז"ד שיגזו מן הלוה חובו כל זמן שימצענו דהשתא לא קרינן ביה לא יגוסי' שאינו תוצעו כלום אלא הב"ד מוצעו שהפקירם הפקר והס יורדין לנכסיו: **גכ"ג ש"מ**. מדקמני גובה כתובתה דהוצאת גט ומפקא הכתובה צבי דינא אחרינא ותגבה לאחר מיתתו מותרת אלמנה לומר לא נתגרשתי ולא נפרעתי דהא ודאי בתורת גרושה לא הדרא גביא דהא קרעינן לגיטא וכי הדרא מפקא לכתובתה בלא גט תנן מתי"ג הרי אלו לא יפרעו ומיהו הוה לן למיחש^(א) (שלא) תמתין עד שימות ותגבה בתורת אלמנה ומדלא חייש ש"מ כותבין שוכר על כרחו של לוו ואינו יכול להשמיט עגמו לומר לא אפרע עד שתחזיר לי שטרי שמא תחזור ותוליאנו אלא אומרים לו פרע והוא יכתוב לך שוכר. ופלוגתא היא בצבא בתרא (דף קע"ב): וקיימא לן כמאן דלמר אין כותבין לפי שנמאל זה נרץ לשמור שוכרו מן העכברים: **דלמא מפקא**. לאחר מיתה: וגביא. בתורת אלמנה: **במקום שאין כותבין כסותסה**. אלא סומכין על תנאי ז"ד: **ונשמואל כותבין שוכר**. בתמיה: **לידי מיפרשא** לי. דלעולם אין כותבין שוכר והיינו טעמא דגובה כתובתה דאי מקום שאין כותבין הוא והוא אומר כתבתי וירא אני שמא תחזור ותוליאנה עליו להציא ראייה ואי מייתי' ראייה עדים שכתב לא גביא ואי לא מייתי' ראייה קמני מתניתין גובה כתובתה ואינו נאמן לומר שגיתי מנהג העיר ואי מקום שכותבין הוא והיא אמרה לא כתב לי עליה להציא ראייה וכי קמני מתניתין גובה כתובתה שהציאה ראייה שלא כתב לה: **ואף רב**. דאוקי' מתי"ג במקום שאין כותבין לחודיה: **דדר ציב**. ואוקי' מתי"ג בטעמא אחרינא ואמר בין במקום שכותבין וצין במקום שאין כותבין כי מפקא גט בלא כתובה גובה עיקר כתובתה דהיינו מנה ומאתים וגובה דקמני מתי"ג עיקר קאלמר ולא תוספת וכי מפקא כתובה בלא גט גובה תוספת ולא עיקר חיישינן שמא גבאתו על פי הגט: **ועל הרווא להשיב יצא ושיב**. דאין לחוש מעתה לכלום: **בשלמא לשמואל**. דלמר בין עיקר בין תוספת נפרעינן על פי הגט: **מוקי לה**. הא דקמני לא יפרעו: **במקום שאין כותבין**. ומשום הכי מהימנן צמאי דלמר פרעתי ע"פ הגט דלמר כשתצעתני על פי הגט אמרתי צבית דין כתבתי לה כתובה וירא אני שלא תחזור ותוליאנה ואמרו לי הבא ראייה ולא מוצאתי ראייה ואמרו לי פרע ובקשתי מהן שיכתבו לי שוכר הוואל ועל כרחי אני זקוק לפרוע טוב לי שיהיה לי שוכר וכתבוהו לי ואנז: **אלא לרב**. דלמר אין נפרעינן על פי הגט אלא עיקר אמאי לא יפרעו נהי דעיקר לא גביא כו': ואי

כתב לה צעתת נשואין וגרפנה חיישינן ודאי שמא כתב לה אחרת אצל הכא שהציאה ראייה שלא כתב לה צעתת נשואין תו ליכא למיחש שמא כתב לה אח"כ אפי' במקום שכותבין: **גכ"ג גובה** עיקר בתובה גובה תוספת. ומיירי מתי"ג בין במקום שכותבין בין במקום שאין כותבין קשה לרשב"א כיון דלית ליה לרב צב' גט פשוט (ז"ב קע"א): דאין כותבין שוכר א"כ הוציאה גט ואין עמו כתובה לא תגבה אפי' מנה ומאתים עד שתחזיר לו הכתובה דיכול לנזא לידי הפסד צמה שנשאר שטר כתובה צידה דכשתתאלמן תגבה שנית מנה ומאתים צעדי' מיתה הוואל וטער כתובה צידה דכי קאלמר רב כתובה אינה גובה עיקר הנ"מ בגרושה דלית לה גט אצל אלמנה צמאי תגבה עיקר אס לא בכתובה והס לא ידעו שהיתה גרושה דשטרי דמשנינן לקמן ציושנת תחת בעלה לא קאי ומיהו אי אמרינן לרב דאפי' אין כתובה צידה גובה עיקר אפי' צעדי' מיתה אחי' שפיר: **ב"י** ריבוב' דומר לא גרשתיה. ורבי יוחנן נמי מפרש הכי כדפרשית לעיל ואס תאלמר והאלמר רב המנונא

פרק תשיעי בתובות פמ.

לא גביא אע"פ שאין נאמן לומר פרעתי לכו' במקום שאין כותבין כתובה מ"מ לא יפרע עד שתחזיר לו הגט ותקרע כיון שיכול לנזא לידי הפסד אס ישאר הגט שלם צידה דלמחר תגבה פעם שנית ולא יוכל לומר לא גירשתיך וגם לא יוכל לומר פרעתי וכי תימלא יכתבו שוכר הא סבר דאין כותבין שוכר אי נמי אי שמואל לית ליה דרבי יוחנן דלמר לא אמר כלום אס לא מוציא

הגט ממנש יהא נאמן לומר פרעתי אפילו במקום שאין כותבין דגט הוי במקום כתובה דהכי הוי צעי למימר אצ"י התם צפ"ק דז"מ (דף יז: ושס) כתובה ואין עמה גט היא אומרת אנז גיטי ולא נקרע והוא אומר אנז שוכרי שכבר גבתה כתובתה בגט ונקרע והיה לי שוכר שלא תחזור ותגבה צעדי מיתה כשתתאלמן והי"ה שהיה יכול לטעון שלא פרע לה עדיון מ"מ יכול לומר לא אפרע עד שתחזיר הגט ויקרענו ומן הסכנה ואלין אשה גובה שלא בגט רק שיש עידי גירושין דליכא מיגו ולהכי לא פריך בגמרמ אלא לרב אצל לשמואל דמיירי צדאינא עידי גרושין אחי ליה שפיר והי"ג הוי פי' דמתי"ג מעיקרא לאצ"י צפ"ק דז"מ (שס) ולצסוק מסיק כר' יוחנן ומוקי לה צמקוס שכותבין ומפרש כמו שפירשתי אליבא דרבי יוחנן דהוציאה גט היינו עידי גט וא"ת והא צפרק גט פשוט (ז"ב דף קע"א: ושס) משמע דסבר אצ"י דאין כותבין שוכר דקאלמר אצ"י אנז שוכרו של זה יאכל הלה וחדי וא"כ אמאי גובה כתובתה והא יכול לנזא לידי הפסד ע"י מה שנשאר גט וכתובה צידה כדפרי' וי"ל דאצ"י יעמיד כגון שיש עדים שנשפרה הכתובה^(א) ויניחאל ליה טפי לאוקמי במקום שכותבין ונשפרה מללאוקמי במקום שאין כותבין מדקמני כתובה ואין עמה גט דג"ל דוחק צדכת לה איזה ושינה המנהג] ולהכי גביא שפיר צעדי הגט גרידא ואע"פ שהגט נשאר צידה היינו לא אפשר וכתבתינן שוכר דמאי אמרה צעיתא לאנכסוי ציה ולית ליה לאצ"י דקעינן ליה וכתבתינן אנציה כו' דלמרמ התם א"ג בתר דשמעה מרנא ושני ליה אין עבד ליה לאיש מלוה קצלה וסברה דכותבין שוכר והא דתנן צסוטה (דף יז: ושס) אמרה טמאה אני שוכרת כתובתה ויוצאת ואמר בגמרמ ש"מ כותבין שוכר אמר אצ"י תני מקרעינן לא משום דלית ליה לאצ"י דאין כותבין שוכר אלא דדמי דמהא ליכא למשמע מניה מדע דהא רבא דלית ליה צהדיא צפרק גט פשוט (ז"ב קע"א:): דכותבין שוכר דחי נמי התם צסוטה ומוקי לה במקום שאין כותבין כתובה [ואהאידי' סוגיא דהתם קשה דמאי פריך ש"מ כותבין שוכר התם ע"כ הוא נרץ לשוכר שאינו פורע לה כלום שהרי הפסידה כתובתה וא"ל לדוחקין שתחזירו וי"ל דהתם דייק מדקמני שוכרת ולא קמני יוצאת בלא כתובה מכלל דצעלמאל כותבין]: **ש"כ"ב כותבין שוכר**. פי' צקונטרס ואנן קי"ל דאין כותבין צבצא בתרא (דף קע"א): ואין נראה לר"י דלדרכה התם משמע דקיימא לן דכותבין דקאלמר האידנא דכתבתינן תצרא כו' ומדמסיק הכי סתמא דהש"ס משמע דהכי הלכתא ונראה לר"י דה"פ ש"מ כותבין שוכר ותיקשי למ"ד התם דאין כותבין ומדסיפא דקמני וזה אומר אנז שוכרי לא הוה מצי למידק כ"כ דללמא לא א"נ הזקיקוהו לפרוע ע"י שוכר אלא הווא לפניס משורת הדין עבד א"נ כל כמה דמאי למידק מרישא מדקדק^(א) וא"ת השתא דס"ד דאייירי במקום שכותבין כתובה היכי יפרש מתי"ג דלמאי גובה כתובתה צגט ולא בכתובה וי"ל דפרש כר' יוחנן:

במקום שכותבין ואמרה לא כתב לי עליה להביא ראייה. ומתי"ג כשהציאה ראייה שלא כתב לה וא"ת כיון דבמקום שכותבין הוא יניחוש שמא אח"כ כתב דהא צריש פ"צ לעיל (דף טז:): חיישי' להכי דמוקמינן הא דקמני צצרייתא איצדה כתובתה נשפרה כתובתה כגון דלמרי עדים שנשפרה כתובתה ובמקום שאין כותבין משמע דבמקום שכותבין לא גביא דחיישינן שמא כתב לה אחרת וי"ל דהתם שכבר הכא שהציאה ראייה שלא כתב לה צעתת נשואין תו ליכא למיחש שמא כתב לה אח"כ אפי' במקום שכותבין: בין במקום שכותבין בין במקום שאין כותבין קשה לרשב"א כיון דלית ליה לרב צב' גט פשוט (ז"ב קע"א): דאין כותבין שוכר א"כ הוציאה גט ואין עמו כתובה לא תגבה אפי' מנה ומאתים עד שתחזיר לו הכתובה דיכול לנזא לידי הפסד צמה שנשאר שטר כתובה צידה דכשתתאלמן תגבה שנית מנה ומאתים צעדי' מיתה הוואל וטער כתובה צידה דכי קאלמר רב כתובה אינה גובה עיקר הנ"מ בגרושה דלית לה גט אצל אלמנה צמאי תגבה עיקר אס לא בכתובה והס לא ידעו שהיתה גרושה דשטרי דמשנינן לקמן ציושנת תחת בעלה לא קאי ומיהו אי אמרינן לרב דאפי' אין כתובה צידה גובה עיקר אפי' צעדי' מיתה אחי' שפיר: **ב"י** ריבוב' דומר לא גרשתיה. ורבי יוחנן נמי מפרש הכי כדפרשית לעיל ואס תאלמר והאלמר רב המנונא

פמ.

עין משפט גר מצוה

ע א ב מ"י פ"ט מהל' שמיטה הלכה כד סגמ לאון רפא טו"ע ח"מ סי' קו סעיף לג:

ע א ג ד מ"י פ"ט מהל' אשות ה' כח סגמ עשין מת טו"ע פ"ה ס"י ק סעיף ט ויז:

עב ה מ"י שס ה' כו טו"ע פ"ג שס סעיף יא:

תוספות ר"ד (המשך)

המשועבדים א"צ לומר מן הקטנים אלא אפילו מן הגדולים: תנן התם וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה ממאן אילימא מלוה השתא אבהון הוה שקיל בלא שבועה אינהו בשבועה הכי קאמר וכן היתומים מן היתומים ל"י אלא בשבועה שאם מת תמלוה וזכאים בניו לגבות מבני לווה אין גובים אלא בשבועת היורשים שלא קפטנו רבא ששטר זה פורע אר"י ל"ש אלא שאמרו יתומים א"ל אבא לרית' ופרעתי אז נשבעים יתמי המלוה שבועת היורשין אבל אמרו א"ל אבא לא לרית' נפרעינן שליב' שכל האומר לא רית'י כאבור לא פורעתי דמי א"צ שכיון שאמר לא לרית' מודה שלא פרעו ותו ליכא היתומים כל האבא לרית' שיש שטר בידם שלוח גובים ב"ש שר הדי' נמי דאע"ג דלא טענו יתומים נמי א"ל אבא לרית' ופרעתי כיון שהב"ד טוענים בעבורם שמא פרעם ואין נפרעין אלא בשבועת היורשין והאי דנקט א"ל אבא לרית' ופרעתי משום דבא לחלוק בין לרית' ופרעתי ובין לא לרית' שכן דין היתומים כל האבא ליפרע מהם אינו גובה אלא בשבועה אם המלוה בא לגבות מהם נשבע בשבועה שלא נפרע מאביהם ואם היתומים גובין נשבעין שבועת היורשין ואע"ג דלא טענו יתמי הלוח ב"ד טוענים בעבורו: והנפרעת שלא בפניו אמר ר"י שר הבירה צמשה בא לפני ר"י נפחא באנטוכיא ואמר ל"ש אלא כתובת אשה משום חזנא אבל ב"ח לא דרובא אמר ר"ה אפילו ב"ח שלא יתא כח"א נטול שטותיו של תצירו וליך וישב לו במד"ה ואחא נועל דלת בפני לויס וקילי' ה"ל ר"י צב"ה דל"ה ור"ח ז"ל דוחא לר"ג ואמר מדחזינן בתלמוד א"י דמתמה וכו' נפרעינן מן האדם שלא בפניו. אר"י כשהרביית אוכלת בהן ובית דין גובים רבית [ותפתרן] כששרב לו מן העובר כוכבים מכלל דבהויא קיימא להו מילתא שיתקא שאין נפרעים שלא בפניו וקבלה ומעשים בכל יום שאין נפרעים מן האדם שלא בפניו ולא חיישינן להא דרבא ור"י ז"ל דוחא דרבי' הירושלמי דלא עדיף מהא דאמרינן בגמרא דאין משום שיבא ומפרע חובו ואפילו לא יבא או פ"י א"א ופורעינן את ב"ח: ר"ש אומר כ"ז וכו' ר"ש אחייא קאי. פי' אנה עונה. ואסיק